

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

7 november 2005

VERSLAG

– van het Rekenhof –

over de aanleg van het Deurganckdok

VERSLAG

**namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie
uitgebracht door de heer Jan Peumans**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Johan Deckmyn, Pieter Huybrechts, Jan Penris, Freddy Van Gaever;

de heren Jos De Meyer, Frans Peeters, Johan Sauwens, Etienne Schouppe;

mevrouw Annick De Ridder, de heren Hugo Philtjens, Marc van den Abeelen;

de heren Herman Lauwers, Bart Martens, Joris Vandenbroucke.

Plaatsvervangers:

de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heren Christian Verougstraete, Rob Verreycken, Frans Wymeersch;

de heren Ludwig Caluwé, Carl Decaluwe, Tom Dehaene, Jan Verfaillie;

de heren Marc Cordeel, Patrick Lachaert, Jul Van Aperen;

de heren Gilbert Bossuyt, Flor Koninckx, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Jan Peumans.

Zie:

37-F (2004-2005)

– Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door de heer Robert Devos, eerste-auditeur-revisor van het Rekenhof	4
2. Toelichting door de administratie LIN Vlaamse Gemeenschap.....	5
3. Toelichting door de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur	9
4. Bespreking	9
5. Aanvullende schriftelijke antwoorden van de minister	14

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie besprak het Verslag van het Rekenhof over de aanleg van het Deurganckdok op woensdag 5 oktober 2005.

1. TOELICHTING DOOR DE HEER ROBERT DEVOS, EERSTE-AUDITEUR-REVISOR VAN HET REKENHOF

De heer *Robert Devos* stelt het verslag van het Rekenhof voor. In 2004 heeft het Rekenhof een onderzoek uitgevoerd naar de aanleg van het Deurganckdok, een getijdendok op de linker Scheldeoever waarmee de Vlaamse Regering wilde inspelen op de groei van de containertrafiek. Zij besliste daarom in 1998 het containergetijdendok in de Waaslandhaven samen met het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen te financieren.

Het doel van het onderzoek was meervoudig. In de eerste plaats wilde het Rekenhof het Vlaams Parlement een totaalbeeld geven van de kosten en risico's van het project. In tweede instantie wilde het de knelpunten bij voorbereiding en uitvoering analyseren en daaruit aanbevelingen puren voor toekomstige grote infrastructuurprojecten.

De kostprijs van het project werd medio 2004 geraamd op ongeveer 600 miljoen euro, 39 procent boven de oorspronkelijke raming. De kostprijs kan volgens recentere ramingen nog oplopen tot 660 miljoen euro. Driekwart hiervan wordt door het Vlaamse Gewest gedragen. Een groot deel van de kostenstijging vloeit voort uit de algemene prijzenevolutie. Bovendien hebben een aantal wijzigingen, waarover de Vlaamse Regering pas tijdens de uitvoeringsfase heeft beslist, een invloed gehad op de kostprijs van het project. De aanleg van de scheidingsdijk in het Doeldok is daarvan een voorbeeld.

Het project werd voorbereid met onder meer een uitgebreide administratieve startnota en een kosten-batenanalyse in opdracht van de stad Antwerpen. Naar de inzichten van de jaren negentig was dit een degelijke voorbereiding. De kosten-batenanalyse steunde wel op zeer gunstige voorwaarden. Een omvattend systeem van risicoanalyse en risicobeheer waren indertijd niet voorhanden evenmin als een omkaderend strategisch plan voor de Vlaamse zeehavens.

Het projectverloop werd gekenmerkt door onder meer het stilleggen van de werken gedurende ruim een jaar (van maart 2001 tot april 2002) wegens de schorsing door de Raad van State van de gewestplanwijzigingen, waardoor de rechtsgrond voor de stedenbouwkundige vergunningen verviel. Die stillegging gaf aanleiding tot schadeclaims van de aannemers.

Het gewest gunde de kaaimuurwerken en wegwerkzaamheden na de ruimste mededinging. Het wees de uitvoering van de bagger- en aanverwante werken daarentegen onderhands toe, op grond van een voorwerpcontract uit 1972. Voor deze werken is overigens nog altijd niet in de mogelijkheid van een daadwerkelijke prijzencontrole en nacalculatie voorzien.

Tot de schorsing van de werken aan het Deurganckdok verliep de communicatie over de verlening van stedenbouwkundige en andere vergunningen tussen de verschillende betrokken administraties van het departement ongestructureerd. De overheid heeft haar expertise in de betrokken reglementeringen niet optimaal uitgespeeld. Een overkoepelende projectsturing ontbrak. De decreetgever heeft met het validatiedecreet de realisatie van het project op een zeer uitzonderlijke wijze toch mogelijk gemaakt. De administratie heeft nadien ad hoc een aantal overlegstructuren gecreëerd, alsook een stuurgroep. Die hebben de communicatie aanzienlijk verbeterd.

De organisatie van het budgetbeheer was beperkt. De projectuitgaven spreiden zich over verschillende begrotingen en de administratie heeft pas gaandeweg, op aandringen van de Inspectie van Financiën, een intern overzicht van de budgettaire spreiding gemaakt.

Sinds de overdracht van het werftoezicht van de kaaimuurwerken aan het Havenbedrijf heeft het Vlaamse Gewest geen aangepaste controleprocedures ingesteld om de rechtmatige en doelmatige aanwending van de subsidies te controleren, niettegenstaande de vroegere subsidiepercentages gehandhaafd bleven en het gewest dus de belangrijkste projectfinancier bleef.

De Vlaamse Regering wijzigde na de vertraagde start en de stillegging van de werken de timing van de uitvoering van de verschillende projectfasen. Dit leidde tot een fasering van de werken, met dreigende tijdelijke capaciteitstekorten en -overschotten in het Deurganckdok.

Bovendien beïnvloedden enkele nieuwe beslissingen van de Vlaamse Regering de beschikbaarheid van de bergingszones voor baggerspecie ongunstig, met een verstoorde grondbalans tot gevolg. De corrigerende maatregelen, waaronder de bouw van een dijk in het Doeldok, waren technisch onvoldoende voorbereid en hebben aanleiding gegeven tot belangrijke meer-uitgaven.

Oorspronkelijk voorzag het Vlaamse Gewest voor de bouw van het Deurganckdok zeer weinig natuurcompensaties. Na vragen van de Europese Commissie en een uitspraak van de Raad van State is de interpretatie van de Europese milieuriichtlijnen uitgebreid en heeft het Vlaamse Gewest een uitgebreid natuurcompensatieplan opgedragen. Dat plan is echter, mede bij gebrek aan expertise, nog niet volledig afgewerkt en het is vooralsnog onduidelijk of de huidige compensaties zullen volstaan.

De administratie heeft het merendeel van de ingediende schadeclaims wegens de stillegging van de werken, op een relatief korte termijn afgehandeld. Zodoende vermeerde zij belangrijke bedragen aan verwijlinteressen en jarenlange rechtsgedingen. Wel waren sommige aspecten van het claimbeheer voor verbetering vatbaar. Zo heeft de afdeling Technische Ondersteuning geen doorlichting doorgevoerd van de toegekende vergoedingen voor de schade wegens heropstart en latere uitvoering der werken. De overeenkomsten in verband met deze schadevergoedingen hadden nochtans een dergelijke doorlichting voorgeschreven. Verder verwees de afdeling Maritieme Toegang voor de doorlichting van de schadedossiers regelmatig door naar de bedrijfsrevisor. Het was echter in eerste instantie de administratie zelf die de doorlichting diende uit te voeren.

Volgens het Rekenhof heeft de Vlaamse Regering het Vlaams Parlement niet de informatie bezorgd die kon worden verwacht bij een dergelijk groot en complex investeringsproject. Het parlement heeft bijvoorbeeld nooit een volledig beeld van de projectkosten gehad.

De heer Robert Devos besluit dat het project Deurganckdok naar de normen en inzichten van de jaren negentig goed werd voorbereid, maar dat de evolutie op het vlak van milieureglementering, ruimtelijke ordening en financiering de uitvoering sterk heeft beïnvloed. Ook de decreetgever is op een bepaald ogenblik moeten tussenkomen om een en ander te deblokkeren. De Vlaamse Regering heeft bovendien een aantal projectwijzigingen doorgevoerd, zonder de

consequenties daarvan voldoende te kennen. Uit deze vaststellingen wil het Rekenhof aanbevelingen puren voor toekomstige grote infrastructuurprojecten.

De aanbevelingen die zijn opgesomd op pagina 48 en 49 van het auditverslag hebben betrekking op de opmaak van de kosten-batenanalyse en van de budgettaire meerjarenplanning. Het Rekenhof pleit tevens voor gestructureerd overleg en communicatie tussen de verschillende administraties die bij een project zijn betrokken. Verder wijst het in zijn aanbevelingen tevens op het belang van de zogenaamde natuurtoets en een meetsysteem.

Overheidsopdrachten moeten volgens het Rekenhof hun voorwerp duidelijk vastleggen en in de tijd beperken. De mededinging mag niet te lang worden gehypothecerd. Als bij omvangrijke en complexe overheidsopdrachten een optimale marktwerking niet mogelijk is, moet de overeenkomst voorzien in een degelijk systeem van prijzencontrole en nacalculatie.

Het Rekenhof beveelt ook aan dat het Vlaamse Gewest voldoende controlemaatregelen voorziet op gesubsidieerde werken en wijst op de noodzaak om onverwijld de ontvankelijkheid van schadeclaims te onderzoeken en op het onverwijld blijven uitbetalen van onbetwistbaar verschuldigde sommen.

Het Rekenhof onderstreept in zijn aanbevelingen ook het belang van een aangepaste informatievoorziening aan het Vlaams Parlement.

Tot slot pleit het Rekenhof in zijn aanbevelingen voor de snelle ontwikkeling en operationalisering van een risicobeheersingssysteem zoals voorzien in het decreet van 8 november 2002 houdende controle op grote infrastructuurprojecten. Om projecten in een risicovolle en complexe omgeving te laten slagen is adequate risicobeheersing een vereiste. Tot op heden gebeurt dit vaak niet adequaat. Het Rekenhof oordeelde in casu dat een degelijke risicoanalyse en een risicobeheersingssysteem naar de huidige inzichten, het project mogelijk hadden kunnen vrijwaren van een aantal meerkosten of hadden kunnen leiden tot een betere beheersing van dit complexe project.

2. TOELICHTING DOOR DE ADMINISTRATIE LIN VLAAMSE GEMEENSCHAP

De heer *Rik Goetinck*, waarnemend directeur-generaal AWZ (administratie Waterwegen en Zeewezen),

merkt op dat de secretaris-generaal van LIN zich laat verontschuldigen omdat hij in het buitenland verblijft.

De heer Goetinck verklaart dat hij het niet eens is met alle details van het rapport van het Rekenhof. Niettemin kan de administratie lessen trekken uit het rapport. De spreker onderstreept dat het Rekenhof er in zijn conclusie op wijst dat het project goed voorbereid werd naar de normen van de jaren negentig. De evolutie op het vlak van milieureglementering, ruimtelijke ordening en financiering, heeft de uitvoering sterk beïnvloed. Daarom is het van groot belang om bij toekomstige projecten rekening te houden met deze complexe regelgeving.

Volgens de heer Goetinck stemmen een aantal aanbevelingen van het Rekenhof overeen met suggesties die werden geformuleerd in het kader van een interne evaluatie door de eigen diensten.

De eerste aanbeveling luidt dat er een correcte kosten-batenanalyse moet worden opgesteld, die dient te worden bijgestuurd in de loop van het project. Er bestaat nood aan een instrument dat op uniforme en wetenschappelijk verantwoorde wijze in staat is om de socio-economische verdiensten van grote infrastructuurwerken helder te duiden. De rentabiliteit van een project moet in kaart gebracht worden voor alle relevante projectalternatieven. Op deze wijze kunnen grote projectaanpassingen worden vermeden.

Voor alle grote projecten worden er voortaan kosten-batenanalyses opgesteld. Dit werd bijvoorbeeld gedaan in het kader van het geactualiseerde Sigmaplan en van de langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium.

Er wordt werk gemaakt van zogenaamde maatschappelijke kosten-batenanalyses. Dit wil zeggen dat er niet alleen een financiële en budgettaire afweging wordt gemaakt, maar dat alle relevante elementen aan bod komen. Dit moet op een gestandaardiseerde manier gebeuren. Daarom wordt er een standaardmethodologie uitgewerkt. Op deze wijze kan een al te optimistische inschatting van de randvoorwaarden worden vermeden, en wordt het risico van grote projectaanpassingen kleiner.

Deze standaardmethodologie komt tegemoet aan de bepalingen van het regeerakkoord en de beleidsnota Openbare Werken. Het betreft een beleidsprioriteit

voor minister Peeters in het kader van een rationeel investeringsbeleid.

Het bestek voor het uitwerken van een standaardmethodologie werd onlangs opgesteld. Wellicht kan de opdracht voor het einde van dit jaar worden toegewezen aan een externe consultant. De standaardmethodologie dient klaar te zijn tegen het voorjaar van 2006. Uiteraard wordt er nu reeds zo veel mogelijk rekening gehouden met de opmerkingen die het Rekenhof in dit verband heeft geformuleerd.

De heer Goetinck bespreekt vervolgens de tweede aanbeveling van het Rekenhof. Deze aanbeveling luidt dat de begrotingskredieten en de extracomptabele projectbegroting, realistisch moeten worden ingeschat.

Er bestaat volgens de heer Goetinck behoefte aan een instrument dat de budgettaire en financiële opvolging van langlopende projecten vergemakkelijkt, zodat over alle kostprijscomponenten van het project kan gerapporteerd worden.

De spreker onderstreept dat de btw nu reeds wordt verrekend in de budgettaire meerjarenprogramma's. De prijsevoluties worden ook al verrekend bij de jaarlijkse indexering van de begroting.

Voor wat betreft de budgettaire en financiële opvolging van de projecten, beschikt de administratie momenteel over verschillende instrumenten. De spreker wijst met name op de programma's Historia, Delta en Orafin.

Het programma Historia is een integraal systeem ter opvolging en rapportering van investeringsactiviteiten. Het wordt gebruikt voor het beheer en de opvolging van investeringsprogramma's en -projecten. Dit programma wordt momenteel enkel gebruikt bij de administratie Wegen en Verkeer (AWV). Het departement LIN heeft enige tijd geleden opdracht gegeven om een nieuwe versie van Historia te ontwikkelen. Historia zou met name ook moeten tegemoetkomen aan de specifieke functionele eisen die de administratie Waterwegen en Zeewezen en de administratie Ondersteunende Diensten en Opdrachten vooropstellen. Historia zal verschillende processen ondersteunen: van de voorbereiding van de programma's over de uitvoering, tot de opvolging en evaluatie ervan. Het project bevindt zich momenteel in de fase van de behoefteomschrijving. Wellicht zal het pro-

gramma voor het midden van 2006 kunnen worden geïmplementeerd.

Het programma Delta maakt de administratieve opvolging en het beheer van overheidsopdrachten mogelijk, vanaf het opstellen van het bestek tot de eindverrekening.

De gegevens van Delta kunnen automatisch worden doorgegeven aan het Orafin-informatiesysteem, door middel van een interface.

Er wordt volgens de heer Goetinck ook werk gemaakt van bijkomende interfaceprocedures tussen Historia en Delta, voor het midden van 2006. Delta en Historia zullen worden opgenomen in een zogenaamde data warehouse. Via de rapporteringstool Cognos zal er op een eenvoudige wijze kunnen worden gerapporteerd. Dit soort van rapporten wordt door het Rekenhof gevraagd. De overkoepelende rapportering via Cognos moet uiterlijk in de loop van het jaar 2007 worden geïmplementeerd.

Aanbeveling 3 handelt over de ontwikkeling en de operationalisering van een risicobeheerssysteem. Er wordt gevraagd om het risicobeheerssysteem, bedoeld in het decreet van 8 november 2002 te ontwikkelen en te operationaliseren. Het is belangrijk om de verschillende soorten risico's te onderkennen: risico's op bouwtechnisch vlak, op maatschappelijk, juridisch, economisch en budgettair vlak. Voor de risico's op bouwtechnisch vlak heeft de administratie Openbare Werken een grote traditie en daar zijn er niet zo veel problemen. De risico's op maatschappelijk, juridisch, economisch en budgettair vlak en de gevolgen van projectwijzigingen maken het voorwerp uit van het te ontwikkelen risicobeheerssysteem.

Op dit ogenblik is een bestek voor een risicobeheerssysteem zo goed als afgewerkt. Gelet op de uitvoeringstermijnen en de complexiteit zou er tegen medio 2007 een risicobeheerssysteem ontwikkeld kunnen zijn.

Het voorstel van bestek bestaat uit twee delen. Het eerste onderdeel omvat de ontwikkeling, implementatie en de evaluatie van het systeem zelf. Dat moet toelaten om de risico's te benoemen, in te schatten, te beheersen en te monitoren. Voor risicobenaming en -inschatting zal het instrument van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) al voor dat beslist wordt tot de uitvoering van het project een belangrijke bijdrage kunnen leveren. Het eerste deel van het

bestek voorziet ook in de opmaak van functionele rapporteringen aan het Vlaams Parlement. Dat wordt ook geïntegreerd in het risicobeheerssysteem, net als de controle op het systeem en de toepassing ervan.

Voorts wordt er in het voorstel van bestek aandacht geschonken aan degelijke communicatie en opleiding over het risicobeheerssysteem voor diegenen die het opvolgen of erover rapporteren.

Een tweede deel van het bestek bevat een methode om de impact te bepalen van belangrijke beleidsinitiatieven op de in uitvoering zijnde en toekomstige grote infrastructuurprojecten. Er moet regelgeving uitgewerkt worden zodanig dat elk belangrijk besluit van de Vlaamse Regering of elk ontwerp van decreet op zijn impact voor grote infrastructuurwerken kan worden beoordeeld. Naar analogie van andere beoordelingen zoals de impact op lokale besturen, personeel, reguleringssimpactanalyse enzovoort, kan dat in een specifieke rubriek worden opgenomen in nota's aan de leden van de Vlaamse Regering. Er wordt dus met andere woorden een draaiboek opgemaakt om de belangrijke beleidsbeslissingen te screenen op mogelijke effecten op grote infrastructuurwerken, de effecten te beoordelen en beheersmaatregelen aan te reiken.

De volgende aanbeveling (nr. 4) gaat over de communicatie tussen de administraties en de agentschappen. Het Rekenhof heeft terecht geoordeeld dat inmiddels het nodige overleg en communicatie is opgestart. Het Rekenhof pleit voor de voortzetting ervan.

De Kruispuntencommissie, opgericht in mei 2002, beoordeelt voor de verschillende departementen en administraties de impact van de regelgevende initiatieven op de verschillende beleidsdomeinen. Naast de Kruispuntencommissie is het ook zo dat voor belangrijke projecten administratieoverschrijdende stuurgroepen worden opgezet. De spreker verwijst naar de stuurgroep Deurganckdok, Sigmaplan, de langetermijnvisie voor het Vlaams Zeehavenbeleid en dergelijke. Na de implementatie van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) is de voortzetting van die beleidsdomeinoverschrijdende werking verzekerd omdat alle betrokken actoren het belang ervan ingezien hebben. De verschillende kerndepartementen en eventueel de beleidsraden moeten er trouwens ook over waken. Een betere communicatie tussen de departementen en administraties is een steeds wederkerende doelstelling van het departement LIN sedert 2002.

Aanbeveling 5 gaat over de natuurtoets, een natuurbeheersplan en de monitoring van natuurcompensaties. Het Rekenhof wenst een instrument dat zorgt voor de uitvoering van een natuurtoets, het opstellen van een passend natuurbeheersplan, het meten van de gelijktijdigheid en gelijkwaardigheid van de natuurcompensaties.

Grotendeels is dat al geregeld in de huidige regelgeving. Grote infrastructuurprojecten zijn immers onderworpen aan een plan-MER en/of een project-MER. De regels zijn expliciet en duidelijk. In de te volgen procedures zijn onder andere de natuurtoets, het natuurbeheersplan als monitoring en evaluatie begrepen. In de voorwaarden van de stedenbouwkundige vergunning kunnen maatregelen betreffende de natuurcompensaties herhaald en opgelegd worden. Volgens de administratie zijn er voor die aanbeveling geen verdere initiatieven vereist.

Aanbeveling 6 vraagt om een tijdsbeperking voor overheidsopdrachten en om aandacht voor prijzencontrole en nacalculatie. Het Rekenhof wil vooral dat de mededinging niet te lang gehypothekeerd wordt. Als optimale marktwerking niet mogelijk is, moeten er degelijke systemen zijn voor prijzencontrole en nacalculatie zodat abnormale prijszettingen kunnen beheerst worden. De bestaande regelgeving, zowel in de Europese richtlijnen, de koninklijke besluiten, als in interne dienstorders, bevat de nodige systemen ervoor. Het is niet langer mogelijk om nog belangrijke opdrachten te gunnen volgens onderhandelingsprocedures zonder bekendmaking en zonder looptijdbeperking. Voor lopende projecten is de administratie uiteraard gebonden aan de contractuele voorwaarden van het project. Voor uitzonderingssituaties waarbij de normale marktwerking niet mogelijk is, voorziet de regelgeving expliciet in een systeem van prijzencontrole en nacalculatie. Voor aanbestedingsdossiers en verrekeningdossiers wordt een gespecialiseerde afdeling voor prijscontrole ingeschakeld.

Voor nieuwe projecten bestaat er dus voldoende regelgeving en zijn er geen verdere initiatieven vereist. Voor bijzondere projecten, eventueel gekoppeld aan vroegere projecten, bijvoorbeeld de dam in het Doeldok – toegekend aan de Combinatie Kallo, die voor de baggerwerken op de linkeroever instaat – is expliciet een dergelijk systeem van prijzencontrole en nacalculatie bepaald. De administratie zal voor zover mogelijk en voor zover niet gehinderd door de koppeling aan bestaande contracten, aan deze aanbeveling gunstig gevolg geven.

Aanbeveling 7 suggereert controlemaatregelen op grote gesubsidieerde werken. De Vlaamse overheid is immers vaak een belangrijke financier. Er moeten voldoende controles zijn op de goede besteding van de overheidsgelden. Als de subsidies 50 procent of meer bedragen, treedt het Vlaamse Gewest bij voorkeur op als bouwheer of neemt in ieder geval de projectleiding op zich. De technische en de administratieve controle van de werken worden dan uitgevoerd alsof het een eigen werk betreft. Als de subsidies minder dan 50 procent van de totale kostprijs bedragen, beperkt het Vlaamse Gewest de controle tot een boekhoudkundige en administratieve opvolging. Dat laat toe om de besteding van de budgetten op te volgen en eventueel bij te sturen. Het risicobeheerssysteem heeft ook gesubsidieerde werken tot voorwerp en zal hiertoe een risicobeheersplan met controlefunctie aanreiken.

In principe treedt de Vlaamse overheid altijd op als bouwheer voor projecten die zij voor 50 procent of meer subsidieert. Als de havenautoriteit als bouwheer optreedt, wordt de subsidie door het Havendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan verminderd tot een ordegrootte van 20 procent. Het havenbedrijf functioneert in een commerciële omgeving. De administratie veronderstelt dan ook dat het, voor projecten waarvan het 80 procent van de kosten draagt, het nodige zal doen om de uitgaven te beperken. Dat belet niet dat het Vlaamse Gewest uiteraard de nodige budgettaire en administratieve controle uitvoert. Er zijn geen verdere initiatieven vereist mits de huidige initiatieven – in de eerste plaats het risicobeheerssysteem – goed gevolgd worden.

Aanbeveling 8 gaat over de schadeclaims. De spreker is tevreden met het besluit van het Rekenhof dat de administratie al het nodige heeft gedaan om schadeclaims in de hand te houden. De administratie heeft ondertussen op departementaal en administratief niveau enkele dienstorders uitgevaardigd. Deze dienstorders garanderen dat schadeclaims spoedig behandeld zullen worden, en dat er een oplossing komt voor de niet-betwiste bedragen. Administratie en de afdeling ATO (Algemene Technische Ondersteuning van het departement LIN) lichten de niet-betwiste bedragen uit de volledige claim om daarover tot een overeenkomst te komen met de aannemer. Deze overeenkomst dient zo snel mogelijk bekrachtigd te worden om verwijlinteresten te vermijden. Er is eveneens een procedure voor de betwiste bedragen om de problemen te beperken tot de elementen waarover overheid en aannemer van mening verschillen.

De afdeling Overheidsopdrachten van het departement AZF heeft inmiddels een handleiding ‘Schadevergoeding voor overheidsopdrachten’ ontwikkeld. Dit ontwerp van handleiding moet nog door middel van een rondzendbrief uitgevaardigd worden.

Aanbeveling 9 vraagt aangepaste informatievoorziening aan het Vlaams Parlement voor grote infrastructuurwerken. Het Vlaams Parlement moet geïnformeerd worden over grote infrastructuurprojecten. De administratie onderneemt al pogingen, maar die verlopen niet volgens één welbepaalde standaardmethode. Het risicobeheerssysteem bepaalt dat daartoe een draaiboek, een rapporteringwijze en een rapporteringdocument dient te worden opgemaakt. Het risicobeheerssysteem zal waken over de tijdige opmaak van deze informatie. Het risicobeheerssysteem zal medio 2007 operationeel zijn.

Ten slotte geeft de spreker een overzicht van de interne leereffecten. Externe en interne samenwerkingsprocessen zullen nauwgezet gevolgd worden. De algemene overtuiging is dat de Kruispuntencommissie en de beleidsdomeinoverschrijdende stuurgroepen moeten worden voortgezet. De Kruispuntencommissie ziet toe op het uitdiepen en sensibiliseren van interfererende invloeden van nieuwe regelgeving. De ideeën uit het tweede gedeelte van het bestek over het risicobeheerssysteem met de impactbepaling van belangrijke beleidsinitiatieven, zullen hiertoe ook een relevante bijdrage leveren.

Er wordt op dit ogenblik werk gemaakt van een onafhankelijke interne kwaliteitscontrole. Daarnaast moet een flexibele projectorganisatiestructuur opgezet en geconsolideerd worden. Door belangrijke projecten te laten opvolgen door stuurgroepen en werkgroepen wordt dat gegarandeerd. Ten slotte zullen buitenlandse risicobeheerssystemen bestudeerd worden.

De spreker stelt tot slot dat de administratie de aanbevelingen van het Rekenhof ter harte neemt. De administratie heeft inmiddels een aantal initiatieven genomen. De administratie zal deze initiatieven van nabij blijven volgen.

3. TOELICHTING DOOR DE HEER KRIS PEETERS, VLAAMS MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR

Minister *Kris Peeters* dankt het Rekenhof voor zijn grondige analyse en aanbevelingen. De administratie

heeft inmiddels werk gemaakt van deze aanbevelingen. Het belangrijkste is immers dat dezelfde fouten voortaan vermeden worden. De verschillende voorstellen, acties en leerprocessen van de administratie tonen aan dat de aanbevelingen van het Rekenhof ernstig genomen worden.

4. BESPREKING

– Tussenkoms van de heer Jan Penris

De heer *Jan Penris* feliciteert het Rekenhof voor de uitvoerige studie en de bondige toelichting ervan. Hij stelt bij de administratie de nodige goede wil vast om lessen te trekken uit deze studie.

De werken lagen in de periode 2001-2002 enige tijd stil omdat de Raad van State de gewestplanwijzigingen had geschorst. De heer *Penris* vraagt of het Rekenhof over aanwijzingen beschikt dat deze schorsing het gevolg is van politieke of administratieve fouten.

Het Rekenhof stelt vast dat het Vlaamse Gewest geen aangepaste controleprocedure heeft ondanks zijn financiële inspanningen. Het directiecomité van het Havenbedrijf brengt geregeld verslag uit in de raad van bestuur over alle aanbestedingen. In die raad van bestuur zetelt een regeringscommissaris. De heer *Jan Penris* vraagt of de regeringscommissaris het Vlaamse Gewest op de hoogte houdt van de verstrekte informatie.

Het Rekenhof merkt op dat het Vlaams Parlement op geen enkel ogenblik volledig op de hoogte was over dit dossier. Voor de heer *Penris* is dat een belangrijke politieke vaststelling.

– Tussenkoms van de heer Jos De Meyer

Volgens de heer *Jos De Meyer* is het doel van deze vergadering niet de voorgeschiedenis van dit dossier te bespreken. Het is de bedoeling na te gaan welke lessen getrokken kunnen worden uit dit dossier met het oog op de toekomst. Minister *Peeters* is niet verantwoordelijk voor de voorgeschiedenis van dit dossier.

Het rapport meldt in zijn algemene conclusies dat het Vlaamse Gewest op het vlak van de aanbestedingen de kans heeft gemist om de dertig jaar oude baggerovereenkomst te heronderhandelen of ten minste om

een degelijke prijscontrole of nacalculatie te bedingen. De spreker vraagt wat gedaan zal worden met deze terechte opmerking.

Vervolgens vraagt dezelfde spreker of de regels inzake MER en natuurtoets transparant genoeg waren voor de ondergeschikte besturen, terreineigenaars of terreingebruikers. Hij is van oordeel dat de transparantie moet verbeteren.

Het natuurcompensatieplan voor het Deurganckdok is door een gebrek aan expertise nog niet afgewerkt. Het is nog niet duidelijk of de huidige compensaties zullen volstaan. De spreker vraagt of er inmiddels wel al duidelijkheid is.

Tussen de oorspronkelijke ramingen en de uiteindelijke kosten gaapt een brede kloof. Daarnaast blijkt dat het Vlaams Parlement over onvoldoende informatie beschikte om zo'n complex investeringsproject te volgen. De spreker vraagt of er voldoende garanties zijn dat deze fouten in het BAM-dossier vermeden zullen worden.

– *Tussenkoms van de heer Jan Peumans*

De vragen van de heer Jan Peumans zijn vooral gericht aan de administratie.

Het Rekenhof feliciteert hij, al is wat het Rekenhof zegt over grote infrastructuurwerken niet echt nieuw. Het lid herinnert de heer Rik Goetinck, die maatregelen aankondigde, aan wat het Rekenhof destijds en bij herhaling rapporteerde over de wijze waarop de Belgische staat met gemeenschapsgeld omging bij openbare werken.

In de uiteenzetting van de heer Devos van het Rekenhof is het dezelfde spreker overigens opgevallen dat de kosten inmiddels nog zijn opgelopen. Er is thans sprake van 660 in de plaats van 600 miljoen euro.

Het valt de heer Peumans voorts op dat de sprafactie, die vijf jaar lang de minister leverde, afwezig is. Hij hoopt dat minister Peeters, die het dossier erfde, anders met grootschalige projecten zal omgaan. Maar ook de afwezigheid van secretaris-generaal van LIN, de heer Desmyter is betreurenswaardig. Uiteindelijk is hij de eindverantwoordelijke voor het overleg dat nooit plaatsvond en voor het feit dat een aantal dingen die het Rekenhof zeer terecht opmerkt, niet gerealiseerd zijn.

De heer Peumans hoopt dat hij nu eindelijk een gedetailleerde kostprijs van het hele Deurganckdokverhaal zal krijgen. Hoe komt het bijvoorbeeld dat de kosten nog een keer met 60 miljoen euro zijn toegenomen? Wat zullen de bijkomende kosten zijn van de studie over de slibmuur door het Waterbouwkundig Laboratorium in Borgerhout? Dat is dan weliswaar niet aan het Deurganckdok maar aan de maritieme toegang in het algemeen gekoppeld, maar de vraag blijft: wie betaalt dat? En waar zijn al die uitgebreide MER-studies dan voor nodig geweest? Het lid vindt het goed dat de administratie zichzelf intern evalueert. Maar extern is ook niet slecht. Men kan immers leren uit zijn fouten.

Men wil tegen voorjaar 2006 een standaardmethodiek ontwikkelen. Maar wanneer gaat die toegepast worden? Het lid vindt het voorts merkwaardig dat de applicatie Historia, die belangrijk is voor de bewaking van de financiële stromen, tot nu toe in het departement LIN alleen toegepast werd bij AWV en dat zij pas naar aanleiding van het verslag van het Rekenhof ook in de EVA's en de IVA's van LIN zal gehanteerd worden. Ook daar werd nochtans altijd al veel geld uitgegeven.

In verband met operationalisering van een risico-beheerssysteem verwijst de heer Peumans naar het decreet in verband met de controle op de grote infrastructuurwerken dat al in november 2002 werd goedgekeurd in het Vlaams Parlement. De administratie lijkt pas nu, onder druk van het Rekenhof, zinnens daarop in te gaan. In artikel 3 van dat decreet is sprake van de bepaling van nadere regelen door de Vlaamse Regering. Welke initiatieven nam de regering al in dat verband?

Er wordt verder een Kruispuntcommissie aanbevolen. Binnen het mede met het oog op een coördinerende rol opgerichte departement LIN wordt door directeurs van verschillende afdelingen blijkbaar niet met elkaar gesproken, stelt hetzelfde lid vast.

De heer Goetinck zei dat alle nieuwe aanbestedingen moeten voldoen aan de wet op de overheidsopdrachten. Worden de baggercontracten, die al uit 1972 dateren, wel voldoende in concurrentie gesteld? De heer Jan Peumans vergelijkt deze situatie met de rol van Electrabel in de elektriciteitsproductie.

Vervolgens gaat hetzelfde lid in op de schadeclaims na de stillegging in verband met het gewestplan. Wie maakte eigenlijk welke fouten? Wijzigingen worden

immers in hetzelfde departement LIN behandeld, met name in de afdeling Ruimtelijke Ordening. Het Rekenhof geeft geen duidelijk antwoord op de vraag naar de verantwoordelijkheid voor die stommitieit.

Voorts vindt de heer Peumans dat aanbeveling acht te geringschattend spreekt over de verwijlintresten. Hij herinnert eraan dat collega Carl Decaluwe tijdens de vorige legislatuur over deze problematiek ettelijke schriftelijke vragen heeft gesteld. Het gaat immers om een indrukwekkend bedrag aan verwijlintresten.

Tot slot dringt het lid aan op een tussentijdse evaluatie van de aanbevelingen, want uitvoeren is nog iets anders dan voornemen.

– *Antwoorden van het Rekenhof*

De heer *Luc Geldof*, auditeur van het Rekenhof antwoordt dat het Rekenhof niet onderzocht heeft welke de precieze redenen voor de stillegging van de werken aan het Deurganckdok waren, omdat het aan de Raad van State toekomt om te oordelen hoe hij een aan hem voorgestelde zaak aanpakt. Het Rekenhof heeft dit element daarom alleen als beschrijvend onderdeel in het onderzoek opgenomen. De consequenties van de uitspraak en de reacties daarop van de administratie waren immers wel van belang.

De heer *Kris Neven*, eerste auditeur van het Rekenhof antwoordt aan de heer Penris dat de rapportering over de controles op de gesubsidieerde werken die in opdracht van het Havenbedrijf worden uitgevoerd, enerzijds aan de raad van bestuur gebeurt en anderzijds door de regeringscommissaris aan de regering, maar dus niet rechtstreeks bij de administratie van het Vlaamse Gewest noch bij het Rekenhof terechtkomt. De belangrijkste bekommernis van het Rekenhof was daarom dat het Vlaamse Gewest als hoofdfinancier naast de in de schoot van het Havenbedrijf bestaande controleprocedures zelf aangepaste eigen procedures zou instellen.

Dezelfde spreker wijst erop dat in geen enkel parlementair stuk een volledig kostprijsverzicht wordt gegeven van het project. Uiteraard kan het parlement de kredieten terugvinden in de opeenvolgende jaarlijkse begrotingen, maar een totaaloverzicht ontbreekt. Voor grote projecten zou er een projectbegroting moeten worden opgesteld, naast de reguliere begroting.

– *Replieken van de minister en de administratie*

De heer *Freddy Aerts*, afdelingshoofd Maritieme Toegang LIN vult aan dat er een overzichtstabel voorhanden was, waarin alle kosten per deelproject werden vermeld, maar dat deze niet werd meegedeeld aan het parlement.

Voor wat betreft de opmerking van de heer Penris dat er onvoldoende controleprocedures zouden bestaan, niettegenstaande de inbreng van het Vlaamse Gewest, wijst de heer Aerts erop dat het Vlaamse Gewest de projectleiding in handen had voor nagenoeg het volledige project. Alleen voor deel drie van het project, namelijk de kaaimuurwerken, werd de projectleiding overgedragen aan het havenbedrijf. Dit deel drie betrof echter uitsluitend de uitvoering van routinematig werk, zodat een administratieve en boekhoudkundige opvolging volstond. Alle risico's waren op dat moment reeds voldoende bekend.

Minister *Kris Peeters* geeft vervolgens een antwoord op de vraag van de heer Penris met betrekking tot de controlemechanismen. Hij wijst erop dat de regeringscommissaris enkel oordeelt over de wettigheid, in het licht van het Havendecreet. Hij gaat na of de vereiste rapportering heeft plaatsgevonden. De regeringscommissaris oordeelt niet over de opportuniteit van onder meer de subsidiëring. De minister onderstreept in dit kader dat het havenbedrijf over een grote mate van autonomie beschikt.

De minister erkent dat er nood is aan een transparante communicatie naar het parlement. Dit zal ook belangrijk zijn in het kader van de werkzaamheden van de NV BAM. In dit kader werden er in het verleden reeds initiatieven genomen.

De minister wijst er vervolgens op dat het juridisch niet mogelijk is om opnieuw te onderhandelen over de baggercontracten die voor de overheidsopdrachtenwet werden afgesloten.

De minister geeft aan dat er in de nabije toekomst drie grote baggercontracten moeten worden hernieuwd. Ten eerste is er het contract voor de maritieme toegang tot Zeebrugge en Oostende. Het gaat daarbij om een bedrag van ongeveer 50 miljoen euro. De procedure voor de gunning van deze opdracht is aan de gang.

Een tweede baggercontract betreft de kustjachthavens van Nieuwpoort, Blankenberge, Oostende en Zeebrugge. Het totale bedrag van deze opdracht bedraagt ongeveer 10 miljoen euro. Het contract moet hernieuwd worden voor eind 2005.

Een laatste baggercontract dat hernieuwd moet worden heeft betrekking op de Westerschelde tot de sluis Wintam. De waarde van dit contract bedraagt ongeveer 100 miljoen euro. Ook in dit dossier moet er midden 2006 een definitieve beslissing worden genomen.

Tegen midden 2006 zullen alle grote baggercontracten dus hernieuwd zijn aan marktconforme prijzen.

Volgens de minister zal de natuurtoets en -monitoring effectief worden uitgevoerd. Uiteraard kost dit geld.

De natuurcompensaties worden opgevolgd. Volgens de minister rijzen er hierbij geen problemen meer.

De heer *Freddy Aerts* vult in dit kader aan dat er voor het gebied op de linkeroever een beheerscommissie werd opgericht, waarin alle actoren vertegenwoordigd zijn. De beheerscommissie heeft totnogtoe steeds aangegeven dat er geen problemen rijzen met betrekking tot de natuurcompensaties.

Als antwoord op de vraag van de heer Jan Peumans in verband met de risicobeheerssystemen, wijst de *minister* erop dat het decreet van november 2002 houdende controle op grote infrastructuurprojecten, pas op 20 februari 2003 in werking is getreden. De vraag rijst of de zogenaamde Risman-methode die in Nederland wordt toegepast, moet worden overgenomen. Een alternatief is om zelf een methode uit te werken. Dit moet worden onderzocht. In de loop van deze regeerperiode zullen er concrete stappen worden gezet ter uitvoering van het bedoelde decreet. De administratie heeft in dit verband reeds enkele onomkeerbare initiatieven genomen.

De minister geeft aan dat de standaardmethodologie nu reeds wordt toegepast. Hij wijst erop dat het van belang is om na te gaan hoe verwijlinteressen kunnen worden voorkomen, of op zijn minst beperkt. De marktrente op lange termijn is heel wat lager dan de verwijlinteressen die betaald moeten worden aan de aannemers.

De heer *Rik Goetinck* vult het antwoord van de minister aan. De regeringscommissaris in de raad

van bestuur van het Havenbedrijf heeft alleen het wettelijk toezicht. De regeringscommissaris heeft zijn kantoren in hetzelfde gebouw als de administratie. Er zijn dus frequente en zelfs dagelijkse formele en informele contacten. De administratie weet dus goed wat er in de raad van bestuur besproken wordt, voor zover het natuurlijk geen bedrijfsinterne gegevens zijn, waarvoor de regeringscommissaris zich aan zijn opdracht houdt. Ook op het operationele niveau heeft de afdeling van de heer Aerts bijna dagelijkse contacten. Mensen die controles uitvoeren, bespreken trouwens de resultaten ervan met de uitvoerders van het Havenbedrijf.

De heer Rik Goetinck wijst op de vooruitziendheid van de administratie op het vlak van risicobeheersing. Toen het Rekenhof aangekondigd had daarover aanbevelingen te doen, heeft de administratie het voorbereidende werk gedaan. Voor formele stappen heeft ze gewacht op de aanbevelingen. De snelle verwezenlijking van het bestek wijst op die vooruitziendheid. Tegen medio 2007 zal men over het risicobeheersingssysteem kunnen beschikken. Het gebruik maken van de Risman-methode zal allicht een snellere implementatie toelaten, maar de spreker is geen voorstander van de klakkeloze overname omdat de omgevingsfactoren in Vlaanderen verschillen van die in Nederland.

De heer *Freddy Aerts* bevestigt dat de aanslibbing in de Schelde-omgeving 1 centimeter per dag bedraagt. Die gegevens zijn gebaseerd op metingen in de toegangsgeul van de Kallo-sluis. De 'current deflecting wall' in het Deurganckdok is bedoeld om te besparen. De baggerwerken in het Deurganckdok zijn gebudgetteerd op jaarlijks 25 miljoen euro. Dat bedrag is begrepen in het onderhoud van de Schelde tot in Wintam, een aanbesteding van 100 miljoen euro. Het is de bedoeling om met de bouw van een wand in de ingang van het dok de aanslibbing te verminderen. Dat probleem wordt al lang bestudeerd maar er is pas recent iets over uitgelekt, omdat de resultaten van de techniek onzeker waren en omdat de cijfers over het rendement ervan pas tegen het einde van het jaar bekend zullen zijn.

De heer *Rik Goetinck* bevestigt dat de standaardmethodiek nu al in de mate van het mogelijke toegepast wordt. In de lopende of de geplande MKBA's worden bepaalde elementen al aangepast aan de standaardmethodiek. De verantwoordelijken voor de uitwerking van de standaardmethodiek werken daarvoor samen met de uitwerkers van de MKBA's.

De analyse van het Rekenhof dat er te weinig overleg was tussen de departementen is correct. Dat was echter een belangrijk eigen leerpunt. De langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigmaplan bewijzen de aandacht voor de administratieoverschrijdende aanpak.

Voor wat de verwijlntresten betreft, verwijst de heer *Freddy Aerts* naar pagina 43-44 van het rapport van het Rekenhof : “Om belangrijke bedragen aan verwijlntresten te vermijden, heeft de administratie op regelmatige tijdstippen in bijakten een regeling getroffen voor alle vaststaande en ondubbelzinnig verschuldigde schadebedragen. Zo voorkwam zij omvangrijke intrestbedragen. Dergelijke handelwijze waarop het Rekenhof herhaaldelijk aangedrongen heeft, is lovenswaardig.” De heer *Freddy Aerts* meent dus dat de administratie in deze correct gehandeld heeft.

– *Replieken parlementsleden en repliek minister en administratie*

De heer *Jan Peumans* denkt dat er meer spelregels moeten zijn voor de deontologie en de functie van regeringscommissaris. Hij merkt op dat het risicobeheersingssysteem uit het decreet van 2002 pas van toepassing zal zijn in 2007. Risicobeheersing is geen recent probleem en zal trouwens een grote rol spelen bij de werken van BAM. Hoe kan de minister zonder dergelijk systeem grote infrastructuurwerken beoordelen? Hij betreurt dat de secretaris-generaal niet eerder initiatief genomen heeft. De spreker heeft de indruk dat de operatie pas op gang gekomen is na vragen van de parlementsleden en de aanbevelingen van het Rekenhof. De administratie zou een tandje moeten bijzetten, temeer daar er een methode voorhanden is, namelijk de Risman-methode. De spreker ziet niet in hoe omgevingsfactoren in een land de risicobeheersing van grote infrastructuurwerken beïnvloeden.

Het parlementslicd juicht een betere afstemming tussen de departementen toe, maar wijst op een aantal andere problemen zoals tussen VMM, Aquafin en de gemeenten. Hij vreest een averechts effect van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) op de coördinatie tussen de verschillende departementen. De heer *Jan Peumans* begrijpt niet waarom er nu pas aan het Waterbouwkundig Laboratorium gevraagd wordt wat het besparend effect van de slibmuur is.

Minister *Kris Peeters* legt uit dat er een besluit is over de rol van de regeringscommissarissen. Het

parlement heeft bepaald dat de taak van de gewestelijke havencommissaris beperkter is dan die van een gewone regeringscommissaris. Het is interessant om daarover van gedachten te wisselen zodat hun taken duidelijk geformuleerd zijn. Volgens de minister moet de regeringscommissaris de wettelijkheid bewaren maar is hij ook als onafhankelijke bestuurder, in opdracht van de regering, verantwoordelijk voor de informatie en communicatie.

Voor wat de risicobeheersing betreft, moet er volgens de minister een onderscheid gemaakt worden tussen de aankoop van de basismethodiek en de toepassing ervan. De besluitvormingsprocessen in Nederland en Vlaanderen verschillen grondig. De implementatie van een methode uit Nederland vergt enige aanpassingen. Het is belangrijk dat er snel een risicobeheersingssysteem komt. Er mag niet gewacht worden om de risicobeheersing toe te passen. Op vlak van methodiek moet een en ander versneld worden. De minister zal daarop toezien. Mogelijks hebben vragen van de parlementsleden al dat effect gehad. Als het risicobeheersingssysteem sneller dan 2007 kan ingevoerd worden, zal dat ook gebeuren.

Voor minister *Kris Peeters* is vooral het eerste lid van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) belangrijk. Dit project is nog lang niet afgewerkt. Hij zal er samen met het Vlaams Parlement op toezien dat BBB wel degelijk tot een *beter* bestuurlijk beleid leidt.

Minister *Kris Peeters* vermeldt dat al een aantal vooronderzoeken zijn uitgevoerd naar de slibmuur. Het feit dat het Deurganckdok slibgevoelig is, zal niet zonder gevolgen zijn voor het dossier van de tweede sluis. Een tweede sluis moet het rendement van de baggerwerken verhogen. Dat kan door die sluis niet alleen voor het laden en lossen te gebruiken, maar ook om schepen te laten doorvaren.

De heer *Freddy Aerts* stelt dat hij werd opgebeld door een Vlaamse krant die een artikel wou publiceren waarin het Deurganckdok als een grote slibbak werd omschreven. Hij heeft dat bericht proberen te nuanceren: de aanslibbing in het Deurganckdok verloopt normaal en de administratie is daarvan op de hoogte.

Om de aangewezen vorm van een ‘current deflecting wall’ of anti-slibmuur te bepalen, is heel wat studiewerk vereist. De administratie is te rade gegaan in Delft waar men over een zoet-zout goot beschikt. Het project is gestart in 1999. Men is al drie jaar bezig met de studie over de ‘current deflecting wall’.

De heer *Jan Peumans* vraagt afsluitend om eenmaal per jaar geïnformeerd te worden over de manier waarop rekening wordt gehouden met de aanbevelingen van het Rekenhof.

Minister *Kris Peeters* stemt daarmee in. De rol van het Vlaams Parlement is de druk hoog houden.

5. AANVULLENDE SCHRIFTELIJKE ANTWOORDEN VAN DE MINISTER

1. Vraag van de heer Jan Peumans

Hetzelfde lid gaat in op de schadeclaims na de stillegging in verband met het gewestplan. Wie maakte eigenlijk welke fouten? Wijzigingen worden immers in hetzelfde departement LIN behandeld, met name in de afdeling Ruimtelijke Ordening. Het Rekenhof geeft geen duidelijk antwoord op de vraag naar de verantwoordelijkheid voor die stommitieit.

Antwoord van de minister: Rekening houdende met de bevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse Regering hoort het aan collega Dirk Van Mechelen toe op deze vraag een antwoord ten gronde te verstrekken.

Evenwel kan de minister reeds de hierna volgende elementen aanreiken.

Bij arrest van 30 juli 2002 (nr. 109.563) heeft de Raad van State het besluit van 8 september 2000 houdende definitieve vaststelling van het plan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Sint-Gillis-Waas en Stekene geschorst in zoverre het grondgebied van Beveren betreft. Dit gebeurde omdat de Raad oordeelde dat op het eerste zicht een gebied dat reeds is voorgesteld als (onderdeel van een) gebied van communautair belang in uitvoering van de habitatrichtlijn (het voorgestelde gebied van communautair belang nr. 6 ‘Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Wetteren’), niet kan dienen als compensatie (door uitbreiding van SBZ-V nr. 3.5. ‘Durme en middenloop van de Schelde’ met KBR) voor de inkrimping van een vogelrichtlijngebied SBZ nr. 3.6. ‘Schorren en polders van de Beneden-Schelde’). In de procedure ten gronde, betreffende het verzoek tot nietigverklaring van dezelfde gewestplanwijziging, toont het Vlaamse Gewest aan, aan de hand van onder meer standpunten van de Europese Commissie zelf, dat de compensatie van de aantasting

van een vogelrichtlijngebied dat reeds voorgesteld is aan de EC als habitatrichtlijn, niet per definitie strijdig is met de habitatrichtlijn. De Raad van State heeft zich hierover nog niet uitgesproken.

2. Vraag van de heer Jan Peumans

Vervolgens vraagt dezelfde spreker of de regels inzake MER en natuurtoets transparant genoeg waren voor de ondergeschikte besturen, terreineigenaars of terreingebruikers. Hij is van oordeel dat de transparantie moet verbeteren.

Antwoord van de minister: De betreffende regelgeving inzake MER en natuurtoets wordt gevolgd. Voor het gebied op de linkeroever werd een beheerscommissie opgericht, waarin de vermelde actoren (onderschikte besturen, terreineigenaars, terreingebruikers) vertegenwoordigd zijn. Deze beheerscommissie is het ideale instrument om deze regelgeving op een transparante wijze over te brengen aan deze actoren.

3. Vraag van de heer Jan Peumans

De heer Peumans hoopt dat hij nu eindelijk een gedetailleerde kostprijs van het hele Deurganckdokverhaal zal krijgen. Hoe komt het bijvoorbeeld dat de kosten nog een keer met 60 miljoen euro zijn toegenomen? Wat zullen de bijkomende kosten zijn van de studie over de slibmuur door het Waterbouwkundig Laboratorium in Borgerhout? Dat is dan weliswaar niet aan het Deurganckdok maar aan de maritieme toegang in het algemeen gekoppeld, maar de vraag blijft: wie betaalt dat? En waar zijn al die uitgebreide MER-studies dan voor nodig geweest?

Antwoord van de minister: Een afwijking van de effectieve kostprijs van een project ten opzichte van de raming is inherent aan de uitvoering van grote infrastructuurwerken. Het Rekenhof gaat uit van een mogelijke stijging van de kostprijs van 600 miljoen euro (medio 2004) naar 660 miljoen euro (september 2005). Het gaat hier ook nog om ramingen en geen effectieve uitgaven. Dit belet niet dat de opgegeven ramingprijs niet zal worden overschreden. De minister vestigt er de aandacht op dat zowel de energieprijzen als de staalprijsen in het recente verleden spectaculair gestegen zijn, wat aanzienlijke contractuele prijsverhogingen tot gevolg heeft. Uiteraard kon met deze prijsverhogingen, die zowel op de bagger (energieprijs) als op de kaaimuurwerken (staalprijs)

een zeer belangrijke impact hebben, geen rekening gehouden worden bij de opmaak van de geciteerde raming.

Bovendien worden door het Rekenhof zowel werken aan de maritieme toegang als werken gerelateerd aan het containerdok opgenomen in de raming.

De verslaggever,

De waarnemende voorzitter,

Jan PEUMANS

Annick DE RIDDER
